

Samenvatting

In het kader van de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB) hebben gemeenten de taak om volwasseneneducatie te organiseren. Gemeente Heerlen is hierbij aangewezen als penvoerder voor de regio Zuid Limburg. Zij coördineert de beleidsvoorbereiding, inkoop, uitvoering en het beheer van budgetten voor educatieprogramma's, in samenwerking met VISTA College. De afspraken hierover zijn vastgelegd in het Regioplan Basisvaardigheden Zuid-Limburg 2025-2030, dat zich richt op het verbeteren van basisvaardigheden (taal, rekenen en digitale vaardigheden) bij volwassenen. De nadruk ligt in dit Regioplan sterker op mensen met Nederlands als eerste taal (NT1), omdat deze groep vaak niet bereikt wordt. Het hoofddoel is om in 2030 het aandeel NT1-deelnemers aan het volwassenenonderwijs te verdubbelen van 15% naar 30%. Iedereen blijft welkom in het volwassenenonderwijs, maar we richten ons op de doelgroep NT1.

1. Beslispunten

Het college besluit:

1. Het regioplan basisvaardigheden Zuid-Limburg 2025-2030 vast te stellen.

Besluit Burgemeester en wethouders d.d. 23 september 2025:

Conform.

2. Aanleiding

Volgens de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB) vraagt het Rijk iedere paar jaar een nieuw regioplan voor het volwassenenonderwijs. In Zuid-Limburg stellen we tevens een regioplan basisvaardigheden op. Voor de periode 2025-2030 zijn deze plannen samengevoegd tot één integraal regioplan. Dit regioplan richt zich op het versterken van basisvaardigheden. Vanaf 2025 hanteren we vier beleidspijlers:

1. Inclusie door heldere taal (lokaal).
2. Preventie van taalachterstand bij kinderen (lokaal).
3. Opsporen van beperkte basisvaardigheden (lokaal).
4. Verhelpen van achterstanden via scholing (regionaal binnen de WEB-regio).

Gemeente Heerlen heeft als contactgemeente voor de WEB-regio het Regioplan Basisvaardigheden Zuid-Limburg 2025-2030 vastgesteld. Het Regioplan is tot stand gekomen i.s.m. andere gemeenten in de regio. De uitgangspunten van het Regioplan zijn gesondeerd bij de portefeuillehouders Onderwijs én Arbeidsmarkt in alle 16 gemeenten in Zuid-Limburg. Op basis van de reacties is het plan aangepast. In maart 2025 heeft een tweede sonderingsronde plaatsgevonden. De reacties daarop zijn samen met de ambtelijke meeleesgroep verwerkt. Inmiddels hebben de andere gemeenten het Regioplan vastgesteld.

Focus en Samenwerking

In het regioplan 2025-2030 kiezen we bewust voor focus en blijvende regionale samenwerking. De focus ligt op:

1. Doelgroep: primair mensen met Nederlands als eerste taal (NT1).
2. Thema's: werk (opsporen en verhelpen), gezin (preventie, opsporen en verhelpen) en gezondheid (inclusie met heldere taal).
3. Werkgebied: regio Zuid-Limburg.

Ambities en betrokkenheid leiden niet automatisch tot resultaat. Daarom zijn duidelijke afspraken vastgelegd in een uitvoeringsplan en een ambitiedocument.

3. Beoogd effect

Doelen 2025-2030

Ons doel is dat alle volwassen inwoners van Zuid-Limburg beschikken over voldoende basisvaardigheden (taal, rekenen en digitale vaardigheden). Basisvaardigheden zijn geen doel op zich, maar een middel om gezondheid te verbeteren, armoede te bestrijden, welzijn te verhogen, eenzaamheid te verminderen en participatie in werk en samenleving te bevorderen.

Hoofddoel:

het aandeel NT1-deelnemers aan volwassenenonderwijs bij Vista College verhogen van 15% naar 30% per jaar.

Procesdoelen:

Gericht op basisvaardigheden in relatie tot werk, gezin en gezondheid.

Basisvaardigheden en Werk

Volwassenenonderwijs levert vanaf 2025 een bijdrage aan 'Leren Loont in Zuid-Limburg'. Het thema 'basisvaardigheden' wordt opgenomen in de meerjarenagenda van de arbeidsmarktregio Zuid-Limburg. Onderwijsbestuurders worden actief betrokken in deze nieuwe overlegstructuur. Volwassenenonderwijs ondersteunt de subsidieaanvraag bij het Nationaal Groeifonds voor een 'Lang Leven Ontwikkelen'-collectief. Lokale processen rond opsporen, aanmelden en scholing worden verbeterd. Dit wordt ondersteund door een procesbegeleider (0,5 fte). Of en hoe processen worden ingericht blijft een lokale verantwoordelijkheid. In 2025 starten we met een monitor om doorverwijzing en sociale inclusie te volgen.

Basisvaardigheden en Gezin

Vanaf 2025 wordt gestart met de gemeentelijke gezinsaanpak geletterdheid (GGG). Preventie van taalachterstand bij kinderen wordt gekoppeld aan opsporen en verhelpen van beperkte vaardigheden bij ouders.

Bibliotheken ontvangen vanaf 2025 jaarlijks 10% van het WEB-budget voor hun rol in het volwassenenonderwijs. Gemeente Heerlen beheert en voert de nieuwe subsidieregeling "Volwassenenonderwijs Zuid-Limburg vanaf 2025" uit.

Basisvaardigheden en Gezondheid

Door veranderingen in de zorg wordt (digi)taalvaardigheid bij ouderen steeds belangrijker. Bij 'basisvaardigheden en gezondheid' richten we ons op inclusie met heldere taal door de inzet van de taalambassadeurs. Overige Initiatieven gericht op het opsporen en verbeteren van basisvaardigheden voor 65+ inwoners worden alleen opgepakt als aanvullende financiering (naast het WEB-budget) wordt gevonden.

4. Argumenten

1.1 De Wet Educatie Basisvaardigheden (WEB) vereist regionaal samenhangend onderwijs in de regio

Door het opstellen van het Regioplan Basisvaardigheden Zuid-Limburg 2025-2030 hebben we beschreven hoe we hier in Zuid-Limburg mee omgaan.

1.2 Het regioplan Basisvaardigheden Zuid-Limburg 2025-2030 heeft een sterke focus.

Het plan brengt focus aan op de doelgroep (NT1), thema's (werk, gezin en gezondheid) en het werkgebied (Zuid-Limburg). Deze gerichte aanpak voorkomt versnippering en maakt beleid effectiever.

1.3 Het regioplan Basisvaardigheden Zuid-Limburg 2025-2030 zorgt voor samenhang en samenwerking.

Door het regioplan op te stellen voor zowel de regionale, als de wettelijke taak ontstaat een betere samenhang. Hierbij blijft de regionale samenwerking centraal staan, wat efficiëntie en kennisdeling bevordert. Daarnaast laat het plan ruimte voor lokale keuzes.

1.4 Het regioplan Basisvaardigheden Zuid-Limburg 2025-2030 beschrijft concrete doelen met meetbare resultaten.

Het plan stelt een ambitieus hoofddoel (verhoging van NT1 deelname aan het volwassenenonderwijs) en de bijbehorende procesdoelen zijn gekoppeld aan belangrijke maatschappelijke thema's (werk, gezin en gezondheid). Kwaliteitsafspraken met VISTA college zijn vastgelegd in een PPS contract. De kwartaalrapportages en overlegstructuur zorgen voor continue controle en bijsturing.

- 1.5 Het regioplan Basisvaardigheden Zuid-Limburg 2025-2030 zorgt voor een structurele aanpak met een uitvoeringsplan.*

Naast ambities, die zijn vastgelegd in een ambitiedocument, is er een uitvoeringsplan waarin afspraken concreet zijn vastgelegd. Voortgang wordt meetbaar door een monitoringssysteem in ontwikkeling.

5. Kanttekeningen of risico's

- 1.1 Lokale verschillen kunnen ongelijkheid vergroten.*

Hoewel samenwerking wordt benadrukt blijft er (veel) ruimte voor lokale invulling. Hierdoor kunnen verschillen tussen gemeenten ontstaan in aanpak en kwaliteit. Dit kan leiden tot ongelijkheid in toegang tot het volwassenenonderwijs en resultaten van de aanpak.

- 1.2 Het regioplan Basisvaardigheden Zuid-Limburg 2025-2030 zet vooral in op bewezen effectieve methoden.*

Er wordt weinig ruimte geboden voor maatwerk of innovatieve pilots. Dit kan vernieuwing belemmeren.

6. Financiële gevolgen

De dekking van de de WEB-middelen gaat via centrumgemeente Heerlen en kent geen gevolgen voor gemeente Maastricht.

7. Vervolgtraject besluitvorming, uitvoering en evaluatie

De colleges in de 16 gemeenten in Zuid-Limburg stellen het Regioplan Basisvaardigheden Zuid-Limburg 2025-2030 in Q3 2025 vast.

Evaluatie

Het regioplan basisvaardigheden Zuid-Limburg 2025-2030 wordt geëvalueerd in het ambtelijk kwartaaloverleg WEB Zuid-Limburg.

Kwaliteitsborging

De bibliotheken worden vanuit de WEB-regio ondersteund door de inzet van de docent Taalhuis en door stichting Lezen en Schrijven en Taalschatten

8. Communicatie

We informeren de raad via een raadsinformatiebrief over het Regioplan.